

Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till kapitalförsörjningsförordningen (2011:210)

beslutade den 30 mars 2011.

Dessa bestämmelser träder i kraft den 1 april 2011.

Ekonomistyrningsverket (ESV) meddelar med stöd av 8 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210) följande föreskrifter till nämnda förordning. I anslutning till föreskrifterna redovisas också ESV:s allmänna råd.

2 kap. Finansiering av investeringar och utlåning

1 §

ALLMÄNNA RÅD

Första stycket

Av 5 kap. 1 och 2 §§ förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till dessa bestämmelser framgår vad som avses med anläggningstillgångar. Av ESV:s föreskrifter och allmänna råd till 4 kap. 2 § samt 5 kap. 3–7 §§ samma förordning framgår hur sådana tillgångar ska redovisas.

Utgångspunkten är att alla anläggningstillgångar som utgör produktionsfaktorer och som en myndighet använder i sin verksamhet ska lånefinansieras. Det gäller även tillgångar som lånats ut till anställda för privat bruk.

Andra stycket

Det högsta beloppet för en myndighets lån (låneramen) är gränsen för vad myndigheten vid varje given tidpunkt får ha som låneskuld hos Riksgäldskontoret. Med låneskuld avses summan av avistalån och i förekommande fall bundna lån som avser anläggningstillgångar som används i verksamheten. Om myndigheten förutser att en tilldelad låneram inte kommer att räcka, bör myndigheten begära en höjd låneram hos regeringen. I sin begäran bör myndigheten redogöra för hur myndigheten avser att finansiera framtida avskrivningar och räntekostnader.

I det fall myndigheten i enlighet med 2 kap. 5 § anskaffar utrustning genom finansiell leasing istället för genom köp bör en sådan anskaffning

ingå i beräkningen av utnyttjad låneram. Även utgifter under året för anskaffning av sådana anläggningstillgångar som kommer att finansieras med lån, bör rymmas inom låneramen.

Ramen för myndighetens lån framgår av regleringsbrevet eller annat beslut av regeringen.

För att regeringen ska kunna ta ställning till en myndighets behov av lån ska myndigheten enligt föreskrifterna till 9 kap. 3 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag lämna underlag till ett sådant beslut i budgetunderlaget.

2 §

FÖRESKRIFTER

Avstämning mellan å ena sidan summan av utnyttjat avistalån och bundna lån för anskaffning av anläggningstillgångar som ska användas i verksamheten och å andra sidan de lånefinansierade tillgångarnas bokförda värden ska göras minst två gånger per år. Om skulden vid avstämningstillfället är lägre än det bokförda värdet belastas normalt avistalånet med ett belopp motsvarande skillnaden. Är skulden högre görs vanligen en amortering på avistalånet.

Lån behöver dock inte tas upp förrän påföljande halvår för tillgångar anskaffade efter den 30 november respektive den 31 maj.

ALLMÄNNA RÅD

Avistalån får belastas respektive amorteras löpande vid behov och således inte bara vid avstämningstillfällena. Även bundna lån kan amorteras respektive tas upp löpande.

Vilka utgifter som bör räknas in i anskaffningsvärdet framgår av ESV:s föreskrifter och allmänna råd till 5 kap. 3 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Lån tas inte upp för uppskrivning av anskaffningsvärde eller för framtida utgifter för nedmontering och bortforsling även om dessa utgifter ingår i anskaffningsvärdet.

Till den del anläggningstillgångar används i en anslagsfinansierad verksamhet belastas anslaget med kostnaden för avskrivningar och ränta. Till den del anläggningstillgångar används i en avgiftsfinansierad verksamhet finansieras kostnaden för avskrivningar och ränta med avgiftsintäkter.

För bidragsfinansierade anläggningstillgångar finns ytterligare bestämmelser i 2 kap. 3 §.

3 §

FÖRESKRIFTER

Bestämmelsen gäller även sponsringsmedel som en myndighet får ta emot och disponera enligt bestämmelserna i 6 kap. förutsatt att avtalet med sponsorn tillåter att medlen används för att finansiera anskaffning av en anläggningstillgång.

ALLMÄNNA RÅD

Med icke-statliga givare avses andra än statliga myndigheter. Till bidrag från en icke-statlig givare räknas även bidrag från EU, FN och Nordiska ministerrådet.

Bidrag från flera icke-statliga givare kan läggas ihop för att finansiera anskaffning av en anläggningstillgång förutsatt att detta ryms inom ändamålet med respektive bidrag, donationsvillkoren eller motsvarande.

Om ett bidrag från en icke-statlig givare endast förmedlas av en statlig myndighet till en annan får även ett sådant bidrag användas av den mottagande myndigheten för att finansiera anskaffning av en anläggningstillgång.

5 §

FÖRESKRIFTER

Bestämmelsen gäller både finansiell och operationell leasing. Den gäller dock inte överenskommelser om inomstatlig resurssamordning eller liknande.

Med avtal om försäljning och återhyra eller återköp avses s.k. sale-lease-back. Om en myndighet överväger andra leasingformer, t.ex. investorseasing, ska frågan underställas regeringen för prövning på motsvarande sätt som vid avtal om sale-lease-back.

ALLMÄNNA RÅD

När den planerade användningstiden sammanfaller med hela den förväntade ekonomiska livslängden blir leasing av utrustning i regel dyrare för staten än köp. Om myndigheten har möjlighet att köpa utrustningen, t.ex. genom att ta upp lån i Riksgäldskontoret, torde köp

oftast även för myndigheten vara ekonomiskt mer fördelaktigt än att leasa utrustningen. Leasingalternativet kan dock vara fördelaktigt för staten när utrustningen bara behövs en begränsad tid i förhållande till utrustningens livslängd.

Leasing bör användas endast om fördelarna är uppenbara. Vid investeringsbedömningen bör hänsyn tas till samtliga effekter av investeringen – i pengar mätbara effekter och övriga såväl kvantitativa som kvalitativa effekter. De i pengar mätbara effekterna av en investering bör sammanfattas i en kalkyl som dokumenteras.

6 §

ALLMÄNNA RÅD

Förutom infrastrukturella anläggningstillgångar som väg- och järnvägsanläggningar, betraktas inte heller krigsmateriel och befästningar, konst- och kulturföremål samt naturmiljöstillgångar som anläggningstillgångar som används i verksamheten. De ska därför inte finansieras med lån enligt bestämmelserna i 2 kap. 1 §.

7 §

FÖRESKRIFTER

Första stycket

Med företag avses självständiga rättssubjekt som bolag, stiftelser eller föreningar. Bestämmelsen innebär att en myndighet inte utan regeringens medgivande får gå in som ägare i ett sådant rättssubjekt eller göra utfästelser om framtida tillskott av ägarkapital.

Förutsatt att det är förenligt med en myndighets verksamhet får dock en myndighet eller en anställd vid myndigheten vara medlem i en förening och betala sådan medlemsavgift eller motsvarande som framgår av stadgarna för föreningen. Detta gäller så länge engagemanget i föreningen inte är förenat med några ytterligare ekonomiska åtaganden utöver vad som följer av medlemsavgiften.

ALLMÄNNA RÅD

Första stycket

Med kapitaltillskott menas tillskott av riskbärande kapital i ett företag.

8 §

ALLMÄNNA RÅD

Andra stycket

Om en myndighets utlåning ska finansieras med lån hos Riksgäldskontoret framgår det av regleringsbrevet genom att myndigheten får en särskild låneram för ändamålet.

Sådana förskott eller fordringar som normalt förekommer i en myndighets löpande verksamhet är inte utlåning.

3 kap. Rörelsekapital och deponerade medel

1 §

ALLMÄNNA RÅD

Med rörelsekapital avses i detta sammanhang ett likviditetsbehov som myndigheten behöver finansiera.

För att en myndighet ska ha rätt att inneha ett räntekonto med kredit i Riksgäldskontoret krävs att regeringen särskilt har beslutat om det, vilket normalt framgår av myndighetens regleringsbrev.

2 §

ALLMÄNNA RÅD

En kredit kan vara knuten till myndighetens räntekonto eller avse andra krediter i Riksgäldskontoret. Om myndigheten förutser att en tilldelad kreditram inte kommer att räcka bör myndigheten lämna en begäran om en höjd kreditram till regeringen.

Ramen för myndighetens krediter framgår av regleringsbrevet eller annat beslut av regeringen.

För att regeringen ska kunna ta ställning till en myndighets behov av krediter ska myndigheten enligt föreskrifterna till 9 kap. 3 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag lämna underlag till ett sådant beslut i budgetunderlaget.

3 §

FÖRESKRIFTER

Betalningar till och från myndighetens räntekonto ska göras via de bankkonton som är anslutna till räntekontot. För att ett annat konto i Riksgäldskontoret än myndighetens räntekonto ska få användas för betalningar krävs ett särskilt beslut av regeringen.

Förutom medel som myndigheten disponerar för att finansiera den egna verksamheten får räntekontot användas för sådana medel som avses i 3 kap. 4 § och 4 kap. 4 § denna förordning samt i 11 § donationsförordningen (1998:140).

En myndighet disponerar de ränteintäkter respektive finansierar de räntekostnader som uppstår på räntekontot om inte regeringen har beslutat något annat.

ALLMÄNNA RÅD

Myndigheter som har både ett räntebelagt och ett icke räntebelagt betalningsflöde kan behöva ta ställning till vilket betalningsflöde som ska användas initialt. Normalt bör fakturor från en och samma leverantör vilka kan komma att betalas från såväl ett räntebelagt som ett icke räntebelagt flöde betalas från ett bankkonto som är kopplat till räntekontot. Därefter görs en korrigering mellan betalningsflödena.

Korrigeringar mellan betalningsflöden bör göras minst en gång i månaden. Är beloppet väsentligt bör dock korrigering göras så snart som möjligt.

4 §

FÖRESKRIFTER

Myndighetens redovisning ska vara ordnad så att depositionerna kan särskiljas från varandra. Uppgifter ska finnas om deponent, belopp, depositionstid, ränta och annan relevant information om depositionen.

ALLMÄNNA RÅD

Med deponerade medel menas i detta sammanhang likvida medel som tillhör en enskild person eller organisation och som en myndighet tillfälligt förvaltar med avsikt att senare återbetala till deponenten eller den som annars förfogar över depositionen. Vidare ska det vara reglerat i lag, förordning, särskilt beslut av regeringen eller en myndighets föreskrifter att medlen ska placeras räntebärande. Sådana regler finns

bl.a. i jordabalken, utskökningsbalken, lagen (1927:56) om nedsättning av pengar hos myndighet, expropriationslagen (1972:719), förordningen (1927:485) om nedsättning av pengar hos myndighet, förordningen (1978:881) om betalningssäkring för skatter, tullar och avgifter samt utskökningsförordningen (1981:981).

Ränta på deponerade medel behöver bara redovisas i myndighetens balansräkning. Röntan bör tillgodoräknas deponenten i den takt som Riksgäldskontoret betalar röntan.

Med särskilda skäl avses främst det som framgår av 8 § lagen (1927:56) om nedsättning av pengar hos myndighet.

4 kap. Anslagsmedel och räntekonto

1 §

ALLMÄNNA RÅD

Det framgår av myndighetens regleringsbrev vilka anslagsmedel som ska tillföras myndighetens räntekonto och i vilken takt detta ska ske.

2 §

FÖRESKRIFTER

Andra stycket

Om en indragning av anslagsbelopp beslutats så sent på budgetåret att den inte kan regleras genom minskning av de anslagsmedel som förs till räntekontot, ska myndigheten så snart som möjligt föra över medlen till statens centralkonto.

Om regeringen under löpande år beslutar att ett visst belopp som står till en myndighets disposition och som går i ett räntebelagt betalningsflöde ska ställas till regeringens disposition ska myndigheten hantera detta på samma sätt som ett beslut om indragning enligt denna bestämmelse.

ALLMÄNNA RÅD

Andra stycket

Indragningar som avses i andra stycket är indragningar under löpande år till följd av beslut om ändring i regleringsbrev eller annat regeringsbeslut.

3 §

ALLMÄNNA RÅD

Bestämmelsen gäller indragningar i samband med årsskifte av medel som tillförts en myndighets räntekonto. Indragning enligt denna bestämmelse kan bli aktuell om en myndighet har ett större anslagssparande vid årets slut än vad den enligt anslagsvillkoren, som anges i anslagsförordningen (2011:223) eller regleringsbrev, har rätt att disponera. Om regeringen beslutar att ett visst belopp av en myndighets anslagssparande från ett anslag som går i ett räntebelagt betalningsflöde ska ställas till regeringens disposition ska myndigheten hantera detta på samma sätt som ett beslut om indragning enligt denna bestämmelse.

Ränta på anslagsmedel som ska överföras till statens centralkonto kan beräknas schablonmässigt. Ränteberäkningen grundas då på en uppskattning av den tid medlen varit räntebärande och på en ränta som motsvarar genomsnittsräntan för räntekontot under denna tid.

4 §

FÖRESKRIFTER

Inkomsterna är av mindre omfattning om summan av de sammanlagda inkomster som myndigheten redovisar mot olika inkomstitlar bedöms vara högst 100 000 kronor under ett budgetår. Vid bedömningen beaktas bl.a. vad som tidigare år bokförts mot inkomstitlar. Överföring till statens centralkonto ska göras så snart som möjligt, dock senast den 15 januari året efter det aktuella budgetåret.

Även oförutsedda belopp som överstiger 100 000 kronor får tillfälligt föras till räntekontot om myndigheten saknar bankkonto i ett icke-räntebelagt flöde. Överföring till statens centralkonto av sådana belopp ska göras senast under efterföljande månad.

5 §

ALLMÄNNA RÅD

I föreskrifter och allmänna råd till 3 kap. 3 § finns bestämmelser om betalningar respektive korrigeringar mellan betalningsflöden i det fall en myndighet har både ett räntebelagt och ett icke räntebelagt betalningsflöde.

5 kap. Disposition av försäljningsinkomster

1 §

FÖRESKRIFTER

Myndigheten ska redovisa inkomsten mot en inkomstitel inom inkomsttypen Inkomster av försåld egendom och överföra beloppet till statens centralkonto.

Med inkomst avses nettoförsäljningsvärdet, dvs. den försäljningsinkomst som återstår efter att eventuella direkta försäljningskostnader har räknats bort. Med direkta försäljningskostnader avses sådana kostnader som myndigheten inte skulle ha haft om någon försäljning inte skulle ha skett, t.ex. mäklararvode och courtage. Kostnader för egen personal och s.k. overhead får inte inkluderas i direkta försäljningskostnader.

ALLMÄNNA RÅD

Bestämmelserna i 1–5 §§ gäller oregelbundna inkomster främst från försäljning av egendom som har använts i myndighetens verksamhet, t.ex. fast egendom, inventarier, utrustning, fordringar, rättigheter, förbrukningsmaterial och avfallsprodukter.

Enligt 6 § förordningen (1996:1191) om överlåtelse av statens lösa egendom får en myndighet sälja egendom som inte längre behövs i statens verksamhet eller som blivit obrukbar.

I 5 § förordningen om överlåtelse av statens lösa egendom finns särskilda bestämmelser om överlåtelse av aktier.

Regler om försäljning av egendom finns även i förordningen (1996:1190) om överlåtelse av statens fasta egendom m.m.

I 6 kap. 1 § denna förordning finns regler om försäljning av sådant goodwillvärde som följer av överlåtelse av exponeringstjänster inom ramen för sponsringssamarbeten.

2 §

ALLMÄNNA RÅD

Första stycket

En investeringsplan är i detta sammanhang en av riksdagen godkänd och av regeringen meddelad sammanställning av kommande investeringar och en beskrivning av hur dessa ska finansieras.

3 §

FÖRESKRIFTER

Andra stycket

Med överskott avses här nettoförsäljningsvärdet minskat med lån i Riksgäldskontoret. Vad som avses med nettoförsäljningsvärdet framgår av föreskrifterna till 5 kap. 1 §.

ALLMÄNNA RÅD

Första stycket

Överstiger försäljningsinkomsten tillgångens bokförda värde får myndigheten disponera den överskjutande delen av inkomsten i den verksamhet där tillgången använts. Om den försålda egendomen redan är helt avskriven får myndigheten disponera inkomsten i sin helhet.

Understiger försäljningspriset tillgångens bokförda värde bör regleringen av låneskulden finansieras med medel som myndigheten disponerar i den verksamhet där tillgången använts.

Bestämmelser om reglering av låneskulden finns i föreskrifter till 2 kap. 2 §.

4 §

FÖRESKRIFTER

Första och tredje styckena

Om försäljningsinkomsten understiger det bokförda värdet ska endast ett belopp som motsvarar inkomsten redovisas mot inkomstitel och överföras till statens centralkonto.

Andra stycket

Om verksamheten, som den invärderade tillgången använts i, har upphört ska försäljningsinkomsten redovisas mot inkomstitel.

ALLMÄNNA RÅD

Första stycket

För kostnadsförda tillgångar, t.ex. inventarier med en ekonomisk livslängd understigande tre år, finns inget bokfört värde och hela försäljningsinkomsten får då disponeras av myndigheten.

Andra stycket

Invärderade tillgångar är tillgångar som en myndighet invärderade i samband med övergången till den nya redovisningsmodellen under 1990-talet.

5 §

ALLMÄNNA RÅD

Finansiering på annat sätt är t.ex. genom gåvor, donationer, bidrag, sponsringsmedel och avgiftsinkomster samt sådana fall där finansieringen inte kan knytas till en bestämd källa bl.a. beroende på egendomens ålder.

6 §

ALLMÄNNA RÅD

Bestämmelserna i 1–5 §§ gäller således inkomster från försäljning av andra tillgångar än sådana som är avsedda att omsättas i en myndighets avgiftsbelagda verksamhet där avgifter sätts för att helt eller delvis täcka kostnaderna för verksamheten.

6 kap. Disposition av andra icke-statliga medel

1 §

FÖRESKRIFTER

Första stycket

Medel som en myndighet får från mellanstatliga organisationer som Sverige är anslutet till betraktas här som statliga medel och omfattas inte av denna paragraf. Exempel på sådana organisationer är EU, FN och Nordiska ministerrådet.

En myndighet som avser att med stöd av denna paragraf ta emot och disponera icke-statliga medel för att finansiera ett samarbete ska upprätta ett skriftligt avtal med samarbetsparten om villkoren för samarbetet.

Särskilt om sponsring

En myndighet som överväger att ingå ett samarbete om sponsring av myndighetens verksamhet ska upprätta interna riktlinjer för sådana samarbeten.

Inkomst av tillfällig natur eller mindre omfattning

Vid bedömning av om inkomsten är av *mindre omfattning* ska de sammanlagda inkomsterna som under budgetåret tas emot med stöd av denna paragraf ställas mot myndighetens totala förvaltningskostnader under året. Om inkomsterna under en längre tid än två år överstiger ett belopp motsvarande fem procent av de totala förvaltningskostnaderna ska inkomsterna inte anses vara av mindre omfattning.

För inkomst av *tillfällig natur* finns ingen fastställd gräns för hur stor inkomsten får vara. Det är först när inkomsterna som tas emot med stöd av denna paragraf totalt sett inte kan anses vara av mindre omfattning som myndigheten behöver undersöka om en del av dessa är av tillfällig natur. Om så är fallet ska myndigheten beräkna om inkomsterna, exklusive de inkomster som är av tillfällig natur, är av mindre omfattning.

Andra stycket

Medel från statens budget är i detta sammanhang anslag som tilldelats myndigheten, lån eller andra krediter i Riksgäldskontoret samt medel från statens budget som erhålls från en annan statlig myndighet. Sådana medel får endast användas för det ändamål och inom de ramar som regeringen har angivit.

En myndighet får inte ta emot medel med stöd av denna paragraf om detta medför att befintliga resurser blir otillräckliga för att genomföra ordinarie verksamhet med den volym och kvalitet som regeringen bestämt.

ALLMÄNNA RÅD

Första stycket

Exempel på inkomster som omfattas av denna bestämmelse är sponsring, ersättning för rättegångskostnader, försäkringsersättning, ersättning för skada och andra kostnadsersättningar.

En myndighet får med stöd av denna paragraf disponera ersättning för rättegångskostnader, skada eller liknande såvida inte myndigheten i särskild ordning har fått kompensation för kostnaden eller skadan via statens budget. Om ersättning för en skada eller liknande överstiger vad som kan anses vara en rimlig ersättning för de kostnader som skadan har orsakat myndigheten bör myndigheten föreslå regeringen hur den överskjutande delen bör disponeras.

Bestämmelsen gäller inte medel där dispositionsrätten reglerats eller beslutats särskilt av regeringen, t.ex. avgifter, donationer och bidrag samt försäljningsinkomster enligt 5 kap. 1–5 §§.

Särskilt om sponsring

Med sponsring avses här en överenskommelse varigenom en sponsor tillhandahåller den sponsrade parten kontanta medel, varor eller tjänster i utbyte mot exponering av ett företagsnamn eller varumärke samt eventuellt andra förmåner.

En myndighet som avser att ingå ett samarbete om sponsring bör utveckla rutiner för uppföljning av verksamheten i syfte att avgöra om sponsringen utgör ett effektivt resurstillskott.

Inkomst av tillfällig natur eller mindre omfattning

Inkomster är av tillfällig natur om ett avtal om sponsringssamarbete etc. bara gäller en enstaka händelse, t.ex. en konferens.

Med myndighetens förvaltningskostnader avses normalt de kostnader som redovisas under avsnittet Verksamhetens kostnader i myndighetens resultaträkning.

Om inkomsterna som tas emot med stöd av denna paragraf varken är av tillfällig natur eller mindre omfattning bör myndigheten begära att regeringen prövar om rätten att ta emot och disponera dessa inkomster bör regleras i särskild ordning.

7 kap. Avkastningspliktigt kapital

2 §

FÖRESKRIFTER

I en myndighets anmälan till regeringen ska ingå en redovisning av de omständigheter som bidragit till att förlusten uppkommit, grunderna för beräkningen av kapitalförlusten och vilka bevakningsåtgärder som vidtagits avseende utestående fordringar. Anmälan ska även innehålla förslag till reglering av förlusten samt förslag om eventuell ersättningsanskaffning och hur denna bör finansieras.

ALLMÄNNA RÅD

Förluster i en avgiftsfinansierad verksamhet innebär normalt sett inte att statskapitalet behöver skrivas ned. Detsamma gäller om tillgångar som finansierats av ett avkastningspliktigt statskapital behöver skrivas ned till följd av stöld, brand och andra förluster. Sådana förluster täcks genom ersättning till följd av överenskommelser med Kammarkollegiet enligt förordningen (1995:1300) om statliga myndigheters riskhantering. Om sådan överenskommelse saknas täcks förlusten genom balanserade eller

framtida överskott i den avgiftsfinansierade verksamheten. Därigenom får en myndighet samma grundläggande konkurrensmässiga förutsättningar som privata företag. Endast om en förlust är av en sådan omfattning att det inte är möjligt att ta ut sådana avgifter att förlusten kan täckas, bör en myndighet som har avkastningspliktigt statskapital föreslå regeringen att förlusten ska täckas genom nedskrivning av statskapital. En sådan nedskrivning förutsätter att det är angeläget att staten fortsätter att bedriva den berörda verksamheten.

Om myndigheten lämnar ett budgetunderlag bör i förekommande fall en anmälan om kapitalförluster ingå i detta.

8 kap. Verkställighetsföreskrifter

1 §

FÖRESKRIFTER

Ekonomistyrningsverket kan i enskilda fall pröva och meddela undantag från föreskrifterna till denna förordning.

Mats Wikström